

Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
17. listopadu 12, 771 46 Olomouc

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Olgy Kesnerové Řádkové

AKTIVIZAČNÍ METODY VE VÝUCE CHEMIE

Oponent: Doc. RNDr. Marta Klečková, CSc. (PřF UP Olomouc)

Disertační práce s názvem „Aktivizační metody ve výuce chemie“ se věnuje teorii výukových metod obecně a následně pak možnostem aplikace vybraných aktivizačních metod ve výuce chemie. Cíle práce jsou rozděleny na dvě oblasti, teoretickou a výzkumnou; v teoretické části se týkají terminologie a klasifikace pojmů „výukové metody“ resp. „aktivizační výukové metody“, ve výzkumné části jsou cíle bohužel nejasné a nekonkrétní, proto by je autorka měla uvést výstižně a přehledně ve své prezentaci při obhajobě.

V teoretické části se autorka velmi podrobně zabývá v pedagogice nejednotně používané terminologii základních pojmů, jako je výuková metoda, vyučování, aktivizační výukové metody a dalším. V podkapitolách se zaměřila na teorii vztahující se ke zvoleným aktivizačním výukovým metodám: projektová výuka, brainstorming, didaktické hry a práce s uměleckým textem. U každé z nich uvedla charakteristiku metody, rozdělení podle různých kritérií uváděných v literatuře i vlastní stanovisko k jejich použitelnosti ve školské praxi. Nejpodrobněji se věnuje projektové výuce, která je z vybraných aktivizačních metod na školách učiteli ZŠ nejvíce užívána. Je zde uvedeno 10 kritérií, dle kterých citovaní autoři rozdělují projekty na různé typy. Vlastní hledisko rozdělení projektů vytvořila sama autorka, následně každý uvedený typ projektu charakterizovala.

V práci lze ocenit zpracování přehledu přínosu i nevýhod (pro a proti) realizace projektové metody z hlediska žáka a z hlediska učitele, kdy autorka vycházela z použité literatury, případně i vlastních zkušeností? Často diskutovaným problémem mezi odborníky a učiteli ve školské praxi je hodnocení práce žáků, kteří řešili projekt. V samostatné podkapitole se věnuje právě hodnocení projektu a snaží se najít odpověď na otázky „co hodnotit?“ a „jak

hodnotit?“ Uvedená kritéria pro hodnocení jsou výstižná, mají logiku a jeví se jako použitelná ve školské praxi.

V úvodu výzkumné části práce jsou opět zcela nepřehledně a nejasně formulované cíle výzkumu změřeného na sledování aktivizace a motivace žáků, ale v autorkou realizovaném výzkumu studentů VŠ budoucích učitelů různých i nechemických předmětů, prostřednictvím projektové výuky. Uvádí zde další nejasný cíl - aby si aktéři, budoucí učitelé, vyzkoušeli osobně („na vlastní kůži“) práci na projektu z pohledu žáka.

- V rámci obhajoby jasně formulovat všechny vytyčené cíle výzkumu.

Jako zvolené výzkumné metody jsou zmíněny případová studie, dotazníkové šetření, pozorování, minianketa a diskuse. Výzkumu se zúčastnili studenti učitelství, kteří cvičně „na vlastní kůži“ vyzkoušeli činnost žáků při uplatňování aktivizačních výukových metod – při realizaci (řešení) miniprojektu „Kreslíme a čmáráme, přesto fixy neznáme“ (192 VŠ studentů) a brainstormingu se zúčastnilo 10 VŠ studentů. Šlo vlastně o modelové (simulované) aplikování aktivizujících metod výuky (v rámci semináře kurzu obecné didaktiky), které pak zúčastnění VŠ studenti v dotazníku, minianketě analyzovali, hodnotili a komentovali. Následně vyplnili dotazník a anketní lístky.

Výsledky jednotlivých částí výzkumu jsou zpracovány většinou formou slovního komentáře, případně v tabulkách, které jsou mnohdy nejasné, nepřehledné až nesrozumitelné (např. neúplná legenda v záhlaví tabulky, použití zkratk bez vysvětlení).

V závěru disertace jsou shrnuty splněné cíle z teoretické části a zhodnocení výzkumu vztahujícího se k použití projektové metody a brainstormingu, kterého se zúčastnili VŠ studenti v roli žáků. Domnívám se, že uvedené závěry z realizace projektu VŠ studenty nelze vyvodit resp. přenést na všeobecně platné pro práci s žáky ZŠ a SŠ. Analogicky to platí pro i pro uvedený brainstorming.

K předložené práci mám několik připomínek a dotazů, na které by autorka disertace měla reagovat resp. odpovědět:

- Jasně formulovat vytyčené cíle pro realizaci výzkumu.
- Zformulovat dosažené výsledky realizovaného výzkumu vzhledem k zapojeným respondentům (studentům VŠ – budoucím učitelům).
- Byl projekt „Kreslíme a čmáráme, přesto fixy neznáme“ v průběhu doktorského studia autorkou realizován či následně po výzkumu ověřován s žáky ZŠ, pro které je primárně určen?

- Má autorka vlastní zkušenosti s projektovou výukou, brainstormingem v reálných podmínkách na ZŠ či SŠ?
- V celé práci u aktivizační metody práce s uměleckým textem zcela chybí alespoň zmínka o přínosu použití této metody k rozvoji čtenářské gramotnosti, která je dle mezinárodního šetření PISA u českých žáků již dlouhodobě na velmi nízké úrovni – doplnit o komentář u obhajoby.
- Které další výukové metody (mimo 4 uvedené) zařadíme mezi aktivizační?
- Počet citací - cca 75 literárních a cca 12 elektronických odkazů, z toho pouze 12 cizojazyčných – zpochybňuje důkladnost rešerše tak významného tématu jako jsou aktivizační metody výuky.

Závěrem konstatuji, že i přes uvedené připomínky předloženou práci

doporučuji k obhajobě

Na základě jejího průběhu a odpovědí autorky doporučuji udělit akademický titul Ph.D.

Doc. RNDr. Marta Klečková, CSc.

Katedra anorganické chemie

Přírodovědecká fakulta UP v Olomouci

V Olomouci dne 23. 8. 2013